

Statsrevisorernes Sekretariat
Folketinget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 25. november 2024
Sagsnr.: 2024-12062
Dok.: 3442614

Ministerredegørelse vedrørende Rigsrevisionens beretning nr. 21/2023 om indsatsen over for børn og unge, som har begået alvorlig kriminalitet

Jeg har den 23. september 2024 modtaget Rigsrevisionens beretning nr. 21/2023 om indsatsen over for børn og unge, som har begået alvorlig kriminalitet med Statsrevisorernes bemærkninger.

Statsrevisorerne har på den baggrund anmodet om en redegørelse for, hvilke overvejelser og foranstaltninger beretningen giver anledning til, jf. § 18, stk. 2, i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

1. Indledende bemærkninger

Rigsrevisionens undersøgelse har haft til formål at vurdere, om Justitsministeriet og Social-, Bolig- og Ældreministeriet (nu Social- og Boligministeriet) har sikret en hurtig og konsekvent indsats over for børn og unge, der har begået alvorlig kriminalitet.

Det fremgår af Statsrevisorernes bemærkninger til beretningen, at Statsrevisorerne finder det kritisabelt, at ingen af myndighederne på Justitsministeriets område efterlever målsætningerne for sagsbehandlingstid over for børn og unge, som har begået alvorlig kriminalitet. Konsekvensen er, at perioden, fra politiet modtager en anmeldelse om kriminalitet, til barnet eller den unge oplever en konsekvens af kriminaliteten, er væsentligt længere, end det var tilsigtet med reformen.

Indledningsvis vil jeg gerne understrege, at Justitsministeriet tager Rigsrevisionens konklusioner og Statsrevisorernes bemærkninger meget alvorligt,

Slotsholmsgade 10
1216 København K

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

og at Justitsministeriet nøje har gennemgået Rigsrevisionens beretning med henblik på at overveje, hvad beretningen giver anledning til.

Formålet med Ungdomskriminalitetsnævnet er at sikre en helhedsorienteret indsats med mærkbar og hurtig konsekvens, og at børn og unge bliver stillet til ansvar, når de begår kriminalitet, samtidig med at de understøttes i en kriminalitetsfri tilværelse fremover. Siden indgåelsen af Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet i 2018 og etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet den 1. januar 2019 har myndighederne haft et stort fokus på at gennemføre reformen i overensstemmelse med den politiske aftale, og der er løbende iværksat forskellige tiltag på området.

Rigsrevisionens undersøgelse og endelige beretning har indgået og vil fortsat indgå i myndighedernes løbende arbejde med indsatsen over for ungdomskriminalitet.

Jeg vil i det følgende redegøre nærmere for de overvejelser og tiltag, som Rigsrevisionens beretning og Statsrevisorernes bemærkninger konkret har givet anledning til.

2. Målsætninger for sagsbehandlingstid

Statsrevisorerne finder det i beretningen kritisabelt, at ingen af myndighederne på Justitsministeriets område efterlever målsætningerne for sagsbehandlingstid over for børn og unge, som har begået alvorlig kriminalitet. Konsekvensen er, at perioden, fra politiet modtager en anmeldelse om kriminalitet, til barnet eller den unge oplever en konsekvens af kriminaliteten, er væsentligt længere, end det var tilsigtet med reformen.

Justitsministeriet og ministeriets underliggende myndigheder har taget Statsrevisorernes kritik af, at ingen af myndighederne på Justitsministeriets område fuldt ud efterlever målsætningerne for sagsbehandlingstid, til efterretning.

Justitsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at de målsætninger, som Rigsrevisionen har undersøgt som led i undersøgelsen, er en del af Aftale om en reform af indsatsen mod Ungdomskriminalitet – Alle handlinger har konsekvenser af 28. juni 2018, ligesom målsætningerne fremgår af pkt. 2.1.2.6.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. 84 af 26. oktober 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Der er alene tale om målsætninger, som har til formål at sikre, at der ikke går for lang tid fra den unges kriminalitet til samfundets reaktion. Målsætningerne er fastsat for de enkelte myndigheder i sagskæden, og der er således ikke fastsat en samlet sagsbehandlingstid for forløbet fra politiets modtagelse af en anmeldelse til fuldbyrdelsen af foranstaltningen over for barnet eller den unge. Det fremgår således eksempelvis af bemærkningerne til § 11 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, at politiets beslutning om at henvise en sag vedrørende et barn eller en ung i alderen 10 til 14 år til behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet skal træffes snarest muligt efter, at politiet har mistænkt barnet eller den unge, og at det forudsættes, at dette som altovervejende hovedregel er inden for 10 dage efter, at politiet har mistænkt barnet eller den unge for kriminalitet. Tilsvarende fremgår det af bemærkningerne til § 27, at sagen som udgangspunkt skal fremsendes til nævnet straks efter endelig dom, dvs. når en eventuel ankefrist er udløbet, så sagen kan behandles senest 14 dage senere.

Justitsministeriets Forskningskontor har i perioden fra maj 2021 til maj 2023 offentliggjort i alt seks devalueringer vedrørende Ungdomskriminalitetsnævnet. Devalueringerne har bl.a. vist, at målsætningerne for 1) sagsbehandlingstiden fra sigtelse til sagen sendes i retten, 2) domstolenes sagsbehandlingstid og 3) Ungdomskriminalitetsnævnets sagsbehandlingstid ikke er overholdt i en betydelig andel af sagerne.

Derudover udgiver Ungdomskriminalitetsnævnet hvert år en årsberetning, hvor der indgår en opgørelse over nævnets fristoverholdelse, en forklaring på, hvad manglende fristoverholdelse kan skyldes, og om der ses flere eller færre overskridelser i forhold til tidligere år. Ungdomskriminalitetsnævnets egne opgørelser viser ligeledes, at nævnet i en række sager ikke overholder målsætningerne fastsat i bemærkningerne til loven.

Justitsministeriet og myndighederne har på baggrund af bl.a. devalueringerne haft fokus på udfordringerne med sagsbehandlingstider og har løbende overvejet behovet for iværksættelse af yderligere tiltag. Det er dog samtidig vurderingen, at målsætningerne fastsat i bemærkningerne til lovforslaget i praksis er vanskelige at overholde.

I forhold til politiet og anklagemyndigheden drejer det sig bl.a. om udfordringer i forhold til sager med flere sigtede og nye sager, der sammenlægges med ældre sager. Der kan også være ventetid i nogle sager, f.eks. i forbindelse med DNA-spor eller kopiering af data fra telefoner, ligesom det nogle

gange kan være vanskeligt for politiet at få afviklet afhøringen af den sigtede, da dette bl.a. kræver, at den sigtedes beskikkede forsvarer er tilgængelig. I forhold til Ungdomskriminalitetsnævnet kan forhold som f.eks. varetægtsfængsling, sygdom og ferie hos den unge og forældre samt ophobning af sager, bl.a. som følge af mangel på dommere, være anledning til forlængede sagsbehandlingstider.

Det er derfor vurderingen, at der vil være en del sager, hvor det ikke vil være muligt at overholde målsætningerne. Det er dog vigtigt at understrege, at sager om børn og unge, som har begået alvorlig kriminalitet, er et vigtigt og højt prioriteret område, og at Justitsministeriet og myndighederne løbende har fokus på at sikre en effektiv sagsbehandling af sådanne sager.

Nedenfor følger en gennemgang af de tiltag, som myndighederne har iværksat med henblik på i videst mulige omfang at efterleve målsætningerne for sagsbehandlingstid.

2.1. Rigspolitiet

Rigspolitiet har med henblik på at understøtte politikredsens sagsbehandling udstedt en vejledning til politikredsene, hvori der er fastsat nationale retningslinjer for politiets sagsbehandling samt retningslinjer for registrering med henblik på at kunne følge sagerne og følge op på de fastsatte målsætninger for sagsbehandlingstider. Derudover er der udviklet en it-understøttet løsning i politiets systemer, som understøtter sagsbehandlingen, herunder screeningsproces, henvisning samt overholdelse af målsætningerne for sagsbehandlingstid.

Rigspolitiet opgør løbende bl.a. sagsbehandlingstiderne for sager, der skal behandles i ungdomskriminalitetsnævnet, og disse fremsendes kvartalsvist til politiets koncernledelse, hvor alle politidirektører er repræsenteret.

Endelig udbyder Politiskolen to uddannelser, der understøtter politiets arbejde relateret til Ungdomskriminalitetsnævnet. Det drejer sig henholdsvis om uddannelsen målrettet politiets screeningsmedarbejdere og uddannelsen målrettet politiets nævnsmedlemmer.

Der er således på tværs af politiet strategisk og ledelsesmæssig opmærksomhed på sager, der er omfattet af Ungdomskriminalitetslovens anvendelsesområde, og der er iværksat en række understøttende tiltag og initiativer, der bidrager til at sikre opgavevaretagelsen på området.

Rigspolitiet har dog på baggrund af Rigsrevisionens undersøgelse taget initiativ til at iværksætte en række yderligere tiltag.

Rigspolitiet har i forbindelse med reformen af Rigspolitiet pr. 1. januar 2022 indført en ny ledelses- og styringsmodel for politiet. Der er bl.a. som led heri etableret fire linjefudvalg på tværs af politikredsene, som består af politinspektørerne for henholdsvis efterforskning, lokalpoliti og forebyggelse, beredskab samt grænse og udlændinge.

I forbindelse med, at Rigsrevisionen påbegyndte deres undersøgelse om ungdomskriminalitet, blev det besluttet at oprette et underudvalg til linjefudvalget med fokus på Ungdomskriminalitetsnævnet. Formålet med underudvalget er at styrke fokus på sagsbehandling på området på alle relevante niveauer. I regi af underudvalget er der bl.a. iværksat et arbejde med fokus på sagsbehandlingstider.

Rigspolitiet vil desuden fortsætte opgørelsen af sagsbehandlingstider på politikredsniveau og løbende dele denne med politikredsenes øverste ledelse på koncernledelsesniveau, så længe den manglende målopfyldelse på området giver grundlag herfor. Rigspolitiet vil specifikt følge op på sagsbehandlingstiderne i de politikredse, der har størst udfordringer med at leve op til målsætningerne, så længe sagsbehandlingstiderne giver grundlag herfor.

Rigspolitiet vil endvidere tage initiativ til at gennemgå og i relevant omfang tilrette vejledningen til politikredsene og i den forbindelse overveje, om der er behov for at udarbejde yderligere understøttende tiltag i form af vejledninger eller actioncards. Rigspolitiet vil samtidig række ud til Rigsadvokaten med henblik på at drøfte tværgående opmærksomhedspunkter.

Rigspolitiet er i forbindelse med Rigsrevisionens undersøgelse blevet opmærksom på, at politiet opgør målsætningen på 10 dage for henvisning til nævnet for 10-14-årige fra det tidspunkt, hvor den 10-14-årige er blevet mistænkt af politiet og dermed ikke i alle tilfælde fra det tidspunkt, sagen er færdigefterforsket, hvilket er det tidspunkt, som tidsfristen ifølge forarbejderne løber fra. Denne praksis har påvirket politiets opgørelse og datagrundlaget for undersøgelsen.

Rigspolitiet har derfor iværksat et arbejde med at justere det understøttende it-værktøj, der med større præcision identificerer det tidspunkt, hvor en sag

er færdigefterforsket, og som dermed svarer til tidspunktet for den målsætning, der er fastsat i lovbemærkningerne. Den nye opgørelsesmetode vil betyde, at politiet fremadrettet mere præcist kan opgøre efterlevelsen af den målsætning, der er fastsat i lovbemærkningerne. Det forventes, at ændringen kan træde i kraft i 1. halvår af 2025.

2.2. Rigsadvokaten

Rigsadvokaten har fastsat detaljerede retningslinjer for politiets og anklagemyndighedens behandling af sager, der skal i Ungdomskriminalitetsnævnet, ligesom der er udarbejdet en procesguide, der giver et hurtigt overblik over processen og de enkelte sagsbehandlingsskridt for behandling af sagerne.

For at understøtte målet om hurtig behandling af sager, der skal behandles i Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN-sager), er disse sager blevet tilføjet til anklagemyndighedens digitale driftsstyringsreoler. Driftsstyringsreolerne anvendes af alle politikredse som et styringsværktøj i den daglige drift og giver et aktuelt overblik over alle verserende sager, herunder sagsbehandler, relevante datoer samt frister tilknyttet de pågældende sager. Ved tilføjjelsen har politikredsene således fået mulighed for at få et driftsmæssigt overblik over de verserende UKN-sager og relevante sagsbehandlingsfrister.

Der er desuden mulighed for, at politikredsene løbende kan følge de historiske sagsbehandlingstider og målopfyldelse for UKN-sagerne ved brug af anklagemyndighedens ledelsesinformationsværktøj QlikView, som alle politikredse har adgang til. Derudover har flere politikredse det seneste år indført retningslinjer for særlig tæt opfølgning på behandlingen af UKN-sagerne, ligesom sagerne i flere tilfælde er tilføjet til de lokale tilsynsplaner.

Sagsbehandlingstiderne i UKN-sager har i øvrigt siden 2022 været fulgt tæt af statsadvokaterne i deres løbende tilsyn med politikredsene. Status på sagsbehandlingstiden i sagerne drøftes derudover på kvartalstilsynsmøder med Rigsadvokaten, ligesom oplysninger om status på sagsbehandlingstiderne indgår i den ledelsesinformation, som udsendes til koncernledelsen for politiet og anklagemyndigheden.

På baggrund af Rigsrevisionens beretning finder Rigsadvokaten imidlertid, at der er behov for at iværksætte yderligere tiltag for at styrke indsatsen på området.

Behandlingen af UKN-sager vil således i relevant omfang indgå i politikredsenes lokale tilsynsplaner for 2025. De regionale statsadvokater vil dermed fortsat følge op på sagsbehandlingstiderne for UKN-sager gennem deres løbende tilsynsdialog med politikredsene. Rigsadvokaten vil derudover have fokus på efter behov at drøfte UKN-sagerne på møder i politiets og anklagemyndighedens koncernledelse, der afholdes hvert kvartal.

Endelig vil statsadvokaterne tage initiativ til at afholde et fælles seminar for nøglepersoner, der står for behandlingen af UKN-sager, hvor der sættes fokus på de politikredse, der har gode sagsbehandlingstider, med henblik på at udlede og dele læringspunkter med alle politikredse (best practice) samt i øvrigt dele erfaringer på tværs. Seminaret forventes afholdt inden udgangen af 2024.

Rigsadvokaten er opmærksom på, at det fremgår af Rigsrevisionens beretning, at en af årsagerne til Ungdomskriminalitetsnævnets fristoverskridelse er, at anklagemyndigheden i nogle tilfælde orienterer Ungdomskriminalitetsnævnet om en sag for sent. Rigsadvokaten vil i lyset heraf se på, om der er behov for eventuelt at justere vejledninger om underretning mv., så anklagemyndigheden i videst muligt omfang straks orienterer politikredsens forebyggelsesenhed samt Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat, når der ved dom er sket henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Rigsadvokaten vil sammen med de regionale statsadvokater følge op på gennemførelsen af de ovenfor anførte tiltag, herunder om tiltagene har ført til en forbedring i form af en stigning i andelen af UKN-sager, som ligger inden for målsætningen for sagsbehandlingstiderne.

2.3. Domstolsstyrelsen

De primære årsager til fristoverskridelserne er, som det også fremgår af beretningen, forhold i relation til retten, herunder mangel på dommere, og forhold i relation til forsvareren, f.eks. at en forsvarer er forhindret i at møde i retten. Derudover er der fortsat generelt udfordringer med lange sagsbehandlingstider ved domstolene. Udfordringen med lange sagsbehandlingstider forventes dog at blive mindre i de kommende år som resultat af de øgede ressourcer, der tilgår domstolene i medfør af Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027.

Domstolsstyrelsen følger allerede status på domstolenes sagsbehandlingstider for sagerne i fast-track-proceduren for 15-17-årige i forbindelse med de

kvartalsvise opgørelser af nøgletal mv. for byretterne og i den ledelsesinformation, der løbende tilgår byretterne. Målsætningen om en sagsbehandlingstid ved byretterne på maksimalt 37 dage vil således også fremadrettet være et fokusområde for styrelsen og byretterne.

2.4. Ungdomskriminalitetsnævnet

Ungdomskriminalitetsnævnet har oplyst, at det er afgørende for nævnets overholdelse af målsætningerne for sagsbehandlingstid, at nævnet har mulighed for at afholde nævnsmøder i landets byretter på mødedage spredt ud på alle ugens dage.

Ungdomskriminalitetsnævnet oplyste ved opstarten i 2019 retterne om, at der ud fra det forventede antal sager og et udgangspunkt om, at der kunne behandles to sager pr. mødedag, gennemsnitligt ville være behov for at afsætte to dage om ugen til afholdelse af nævnsmøder i byretterne i hver politikreds, dog tre dage om ugen i Københavns Politi og én dag om ugen i Bornholms Politi. Det har vist sig, at ikke alle politikredse/retskredse har kunnet melde forhåndsreserverede mødedage ind i det omfang, som nævnet havde vurderet fornødent med henblik på i videst muligt omfang at sikre overholdelse af nævnets sagsbehandlingstid.

Som et tiltag har nævnet de seneste år i videre omfang ad hoc anmodet om flere mødedage end de forhåndsreserverede mødedage i retterne, hvis antallet og/eller hyppigheden af de forhåndsreserverede mødedage i forhold til antal modtagne sager ikke har været tilstrækkeligt til at sikre en rimelig fristoverholdelse. Nævnet har endvidere arbejdet med en bedre udnyttelse af de forhåndsreserverede mødedage.

Med henblik på at opnå en yderligere forbedring af fristoverholdelsen er nævnet i dialog med retterne om muligheden for i videre omfang at få stillet mødedage til rådighed for nævnet.

I erkendelse af, at en fuldstændig overholdelse af målsætningen for sagsbehandlingstid i mange tilfælde ikke er mulig, har nævnet siden starten af 2024 arbejdet målrettet på at afvikle sagerne med fristoverskridelser på maksimalt 14 dage. Ved at have et interval på 14 dage, inden for hvilken en sag kan berammes, er det muligt at udnytte nævnets ressourcer mere effektivt, f.eks. ved ikke at skulle køre langt til en ret for behandling af én sag to uger i træk.

Nævnet har endvidere optimeret den systematiske registrering i bl.a. nævnets sagsbehandlingssystem ved at forenkle kategorier af årsager til fristoverskridelse, og der foretages i sager, hvor fristen er overskredet med mere end 14 dage, registrering i sagsbehandlingssystemet af årsagen hertil.

Med hensyn til fristoverskridelser, der ikke kan tilskrives nævnet eller retterne, har nævnet ligeledes iværksat en række tiltag.

Nævnet har flere gange de seneste år orienteret Rigsadvokaten om de sager, hvor nævnet ikke rettidigt har modtaget oplysning om henvisning ved dom, hvilket gør det vanskeligt at overholde målsætningen for sagsbehandlingstid.

Nævnet arbejder også på straks at få behandlet størstedelen af sagerne vedrørende unge, der er henvist til nævnet ved dom med ubetingede fængselsstraffe, uanset at fristen for sagernes behandling ikke er udløbet på dette tidspunkt. Dette skyldes, at afsoning i mange tilfælde ikke påbegyndes straks efter endelig dom. Igangsættelse af et forbedringsforløb afventer således ikke afsoning i disse tilfælde, og fristoverskridelser undgås.

3. Ungekriminalforsorgens tilsyn med børn og unge

Rigsrevisionen har endvidere undersøgt, om ungekriminalforsorgen fører tilsyn med, at Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse efterleves af børn og unge i overensstemmelse med reglerne, og om ungekriminalforsorgen reagerer, når børn og unge ikke følger nævnets afgørelse.

Det fremgår i den forbindelse af beretningen, at Statsrevisorerne hæfter sig ved, at ungekriminalforsorgen gennemfører langt de fleste tilsynsmøder og kontroller inden for tidsfristerne, men at ungekriminalforsorgen ofte ikke reagerer rettidigt eller slet ikke, hvis barnet eller den unge ikke overholder sit forbedringsforløb. Ungekriminalforsorgen har således ikke reageret rettidigt i 44 pct. af overtrædelserne i perioden 2019-2023, ligesom der i 19 pct. af de sager, som ungekriminalforsorgen skulle have indberettet til Ungdomskriminalitetsnævnet, når barnet eller den unge gentagne gange ikke lever op til aftalerne i forbedringsforløbet, ikke er sket indberetning.

Justitsministeriet og Direktoratet for Kriminalforsorgen har taget resultatet af denne del af undersøgelsen til efterretning.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at direktoratet er blevet opmærksom på, at der har været forskellig praksis i ungekriminalforsorgsenhederne for så vidt angår situationer, hvor forældremyndighedsindehaver eller anbringelsessted vurderes at være ansvarlig for barnets eller den unges manglende overholdelse af en tilsynssamtale eller foranstaltning. Det er således ikke i alle sådanne tilfælde, at det har medført en reaktion fra ungekriminalforsorgen. Direktoratet har været i dialog med områdekontorerne og ungekriminalforsorgen med henblik på at ensrette praksis, så situationer, hvor anbringelsesstedet eller forældremyndighedsindehaver vurderes at være ansvarlige for barnets eller den unges manglende overholdelse, også medfører en reaktion.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at direktoratet på et møde med ungekriminalforsorgen i september 2024 har indskærpet reglerne for reaktioner over for barnet eller den unge samt indberetninger til Ungdomskriminalitetsnævnet. Direktoratet vil ligeledes følge op med en skriftlig indskærpelse til områdekontorerne.

Derudover vil kriminalforsorgen udvide det eksisterende set-up for controlling på området, så der fremover udarbejdes månedlige opgørelser over antallet af manglende og for sene reaktioner over for barnet/den unge samt manglende og for sene indberetninger til Ungdomskriminalitetsnævnet. Det er forventningen, at udvidelsen af det eksisterende set-up for controlling bliver igangsat i januar 2025, således at der fra 1. februar 2025 udarbejdes månedlige opgørelser.

Kriminalforsorgen vil således følge området for reaktioner og indberetninger tæt med henblik på at sikre, at reglerne efterleves.

4. Afsluttende bemærkninger

Det er afgørende for mig som justitsminister, at vi sikrer en mærkbar og hurtig konsekvens, når børn og unge begår kriminalitet, så de kan blive understøttet i en kriminalitetsfri tilværelse fremover. Derfor skal vi naturligvis sikre, at myndighederne i videst muligt omfang lever op til de målsætninger for sagsbehandlingstid, der er fastsat i bemærkninger til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Som gennemgået ovenfor har Rigs politiet, Rigsadvokaten, Domstolsstyrelsen og Ungdomskriminalitetsnævnet iværksat en række indsatser, som skal sikre fokus på at få nedbragt sagsbehandlingstid, ligesom Direktoratet for

Kriminalforsorgen har iværksat tiltag med henblik på at sikre, at ungekriminalforsorgen så vidt muligt i alle sager reagerer rettidigt, hvis et barn eller en ung ikke overholder sit forbedringsforløb.

Det er en vigtig prioritet for mig som justitsminister, at Ungdomskriminalitetsnævnet fungerer i overensstemmelse med den politiske aftale om en reform mod ungdomskriminalitet i 2018. Rigsrevisionens beretning nr. 21/2023 og Statsrevisorernes bemærkninger vil derfor også fortsat indgå i Justitsministeriets overvejelser om yderligere tiltag for at styrke indsatsen mod ungdomskriminalitet.

Jeg står naturligvis til rådighed, hvis der måtte være spørgsmål til ministerredegørelsen.

En kopi af dette brev er samtidig fremsendt elektronisk til Rigsrevisionen.

Med venlig hilsen

Peter Hummelgaard

